

№057
06/2026

ЖИТТЯ В ОКУПАЦІЇ

Ситуація на територіях України, що тимчасово перебувають під контролем російської армії

Багатокилометрові черги за бензином на ТОТ України

- Свавілля окупаційних адміністрацій | с.2
- Російська пропаганда на тимчасово окупованих територіях | с.6
- Насильницька русифікація українських громадян в окупації | с.10
- Мілітаризація окупованих територій | с.14
- Соціально-економічна ситуація на тимчасово окупованих територіях | с.18
- Опір українців російській окупації | с.24
- Нове життя в евакуації | с.27

АЛЬТЕРНАТИВА
правозахисний центр

Матеріал підготовлено Луганським обласним правозахисним центром "Альтернатива". Інформація, викладена в дайджесті, не є вичерпною
Дизайн та верстка - Наталія Гордієнко

СВАВІЛЛЯ ОКУПАЦІЙНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

- Для жителів ТОТ України будь-яка спроба виїзду через російські контрольні пункти пропуску може супроводжуватися жорсткими перевірками та ризиком зникнення або тривалого утримання.

У той час як увага медіа часто прикута до жорстких перевірок українських громадян у московському аеропорту Шереметьєво, наземні контрольно-пропускні пункти в Ростовській області та на кримському напрямку де-факто функціонують у ще більш репресивному режимі.

Основним інструментом контролю з боку російських спецслужб стала так звана система «маячків» — внутрішніх електронних позначок у базах даних ФСБ.

Якщо особу через її довоєнні контакти, публікації в соціальних мережах або родинні зв'язки органи держбезпеки визнають неблагонадійною, цей маркер неминуче спрацює під час будь-якої спроби перетнути КПП.

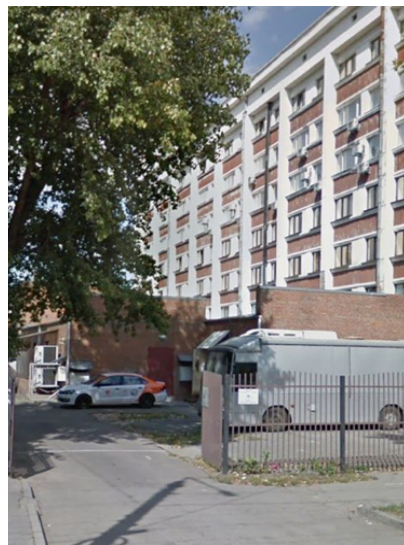
У результаті люди або роками опиняються замкненими всередині окупованих районів без права виїзду, або під час спроби евакуації вилучаються прикордонниками з транспортного потоку та безслідно зникають.

Тих, хто не проходить цю фільтрацію, відправляють не до офіційних ізоляторів, а до сірих зон тимчасового утримання, повністю виведених із правового поля.

Згідно з журналістськими розслідуваннями, одним із місць, де можуть утримувати таких осіб, називають конгрес-готель «Таганрог» у Ростовській області. За описами, він використовується як пункт тимчасового розміщення, але фактично функціонує як закритий центр утримання.

За наявними даними, людей туди доставляють з двору, оминаючи центральний вхід. Утримання відбувається у приміщеннях цокольного поверху без вікон, де можуть перебувати десятки осіб одночасно. Формально двері відчинені, але залишити територію неможливо через тотальний контроль. Об'єкт цілодобово охороняється співробітниками МНС та козацьких формувань, у яких на посту розгорнуто внутрішню електронну базу даних, де навпроти прізвищ окремих осіб стоїть позначка про особливий контроль.

Адміністрація готелю повністю інтегрована в процес, резервуючи номери на імена затриманих, чий паспорти зберігаються у керівництва. При цьому затримання юридично ніяк не оформлюється: за документами люди проходять як біженці, що дозволяє забезпечувати їх харчуванням, але позбавляє будь-якого правового статусу, прокурорського нагляду та права на адвокатський захист.

За інформацією, оприлюдненою в журналістських матеріалах, з такими особами працюють співробітники ФСБ. Затриманих місяцями утримують без пред'явлення обвинувачень, піддають допитам, перевіркам на поліграфі безпосередньо в готельних номерах та жорсткому психологічному тиску.

Поширеною практикою є примус до негласної співпраці, коли в обмін на повернення документів або полегшення умов утримання від людей можуть вимагати надання інформації або виконання певних завдань. Спроби правозахисного втручання часто блокуються, а можливість юридичного оскарження суттєво обмежується. За даними правозахисного проєкту «Підтримка політв'язнів. Меморіал», система фільтрації давно вийшла за межі одного прикордонного готелю.

Уздовж кордонів створюються закриті санітарні зони, а поза системою Федеральної служби виконання покарань розгортається ціла мережа секретних місць утримання. Їх називають центрами тимчасового утримання осіб, затриманих за протидію т.зв. "спеціальній військовій операції" (далі "СВО"), і часто організовують у промислових зонах — на територіях заводів або зерносховищ.

У таких умовах повністю відсутні прокурорський нагляд, право на листування, повідомлення родичів та доступ до незалежних адвокатів.

Терміни перебування в таких пунктах можуть обчислюватися місяцями без будь-яких формальних процедур чи рішень суду. Для багатьох затриманих це перебування закінчується перекваліфікацією статусу: після тривалої ізоляції та обробки спецслужбами їм висувують офіційні обвинувачення за тяжкими статтями Кримінального кодексу РФ, включаючи шпигунство та державну зраду, після чого етапують до СІЗО Ростова-на-Дону та інших регіонів Росії.

- Уповноважена з прав дитини на тимчасово окупованій частині (далі - ТОТ) Луганської області Інна Швенк заявила, що з початку 2026 року до російських сімей в інших регіонах РФ влаштували 24 дитини з окупованої Луганщини.

Чиновниця зазначила, що ТОТ Луганщини поки не підключена до федеральної бази даних усиновлення РФ, однак на регіональному рівні вже функціонує власна база, яка використовується для пошуку сімей для дітей.

За її словами, кандидати, які бажають взяти дітей у свої сім'ї під опіку або на усиновлення, приїжджають до т.зв. "Луганської народної республіки" (далі - "ЛНР"), стають на облік, подають необхідний пакет документів, і потім йде влаштування дітей у сім'ї.

До 2030 року має бути виконане встановлене російською владою завдання щодо скорочення кількості дітей у закладах інституційного догляду на 30%. Швенк також повідомила, що у 2025 році до російських сімей було передано 30 дітей-сиріт з окупованої Луганської області.

<https://surl.lt/rqasro>

- На ТОТ України набули чинності обмеження на авторизацію користувачів через іноземні сервіси, зокрема Gmail.

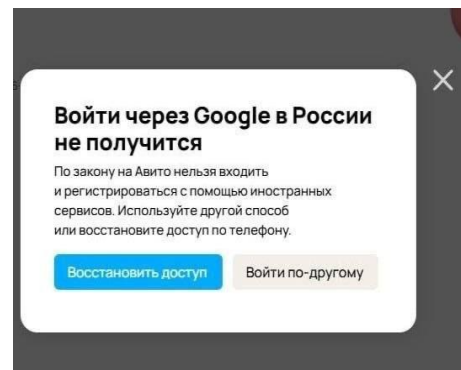
Державна дума РФ ухвалила закон, який запроваджує штрафи для власників сайтів за використання іноземних сервісів для авторизації користувачів.

Зокрема, обмеження стосуються входу через закордонні сервіси електронної пошти. Відповідно до російського законодавства, авторизація користувачів має здійснюватися через російський номер телефону, портал держпослуг, єдину біометричну систему або інші сервіси, власниками яких є фізичні або юридичні особи РФ.

За порушення цих вимог передбачені штрафи: до 20 тисяч рублів для фізичних осіб, до 50 тисяч — для посадових осіб і до 700 тисяч рублів — для юридичних осіб.

Крім того, закон встановлює відповідальність за нелегальний збір інформації про вподобання користувачів та використання рекомендованих технологій без інформування громадян.

Деякі російські платформи вже попереджають користувачів про необхідність переходу на місцеві аналоги.

https://t.me/yellowribbon_ua/13629 <https://surl.li/hqkltp>

- Активісти руху "Жовта Стрічка" повідомляють, що в Донецьку та Луганську керівництво шкіл після результатів попереднього голосування до держдуми РФ отримало вказівку перевіряти підписку працівників на офіційні ресурси окупаційної влади.

Від педагогів також вимагають збирати та передавати інформацію про батьків учнів, зокрема щодо їхньої підписки на особисті сторінки окупаційних чиновників у месенджері МАХ.

Особливу увагу приділяють тим, хто не підписаний на потрібні ресурси. З такими людьми проводять "роз'яснювальну роботу", а інформація про них потрапляє до окупаційних структур.

https://t.me/yellowribbon_ua/13581

- Голова Центральної виборчої комісії (далі - ЦВК) РФ Елла Памфілова заявила, що після консультацій з Міністерством оборони РФ, Федеральною службою безпеки та регіональними окупаційними адміністраціями ЦВК вирішила провести вибори до Державної Думи на ТОТ України.

Т.зв. "голова окупаційної виборчої комісії т.зв. "ЛНР" зазначила, що виборча система ТОТ Луганщини повністю інтегрована до російської, і що вибори відбудуться з використанням нової російської державної автоматизованої системи (далі - ДАС) «Вибори 2.0». ДАС розроблена для автоматизації та управління даними виборів, версія 2.0 якої була запущена на початку 2026 року.

Прт цьому т.зв. "голова Херсонської обласної окупаційної виборчої комісії" заявила, що окупаційна адміністрація Херсонської області вирішила не дозволяти дистанційне електронне голосування через безпекову ситуацію, і закликала мешканців брати участь у більш традиційних заходах особистого голосування на виборчих дільницях.

<https://tass.ru/politika/27786651> <https://tass.ru/politika/27780325>

<https://tass.ru/obschestvo/27821161>

- Президент РФ підписав закон про створення державної бази IMEI — унікальних ідентифікаторів мобільних пристроїв.

Згідно з документом база включатиме відомості про «дозволені та заборонені» до використання в РФ ідентифікатори обладнання користувача. База наповнюватиметься операторами зв'язку та органами влади, яких визначить уряд, і має запрацювати з 1 березня 2027 року.

Очікується, що IMEI смартфонів та планшетів будуть прив'язуватися до SIM-карток абонентів. Пристрої, які не пройдуть процедуру ідентифікації, будуть відключені від мобільної мережі.

Запровадження системи унеможливилює використання незареєстрованих пристроїв і посилить державний контроль над цифровим простором. Крім цього окупанти хочуть зобов'язати встановлювати російський месенджер МАХ на всі смартфони, які офіційно ввозяться до країни.

Нові вимоги мають поширюватися на всі пристрої, включно з iPhone (навіть якщо додаток відсутній в App Store).

https://t.me/yellowribbon_ua/18589 <https://surl.li/xpmwv>

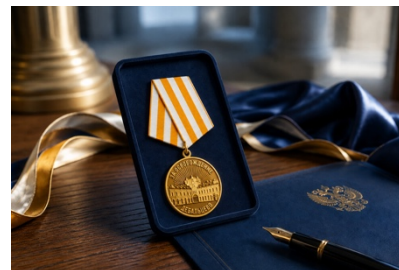

РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

- Т.зв. глава «ДНР» Денис Пушилін підписав указ №325, яким офіційно затверджено положення, опис і графічний вигляд нової державної нагороди — медалі «За освобождение Дебальцево».

Згідно з оприлюдненим документом, медаллю планують нагороджувати осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях за «освобождение города» у період з 22 січня по 18 лютого 2015 року, а також організаторів і керівників цих операцій. Окремо нагорода передбачена для фахівців, які проявили відвагу під час розмінування територій та об'єктів у Дебальцевому. Медаль круглої форми діаметром 32 мм виготовляється з латуні. На лицьовій стороні зображено будівлю залізничного вокзалу та напис «За освобождение Дебальцево», на зворотному боці — п'ятикутна зірка і дата «18 февраля 2015». Нагорода кріпиться до п'ятикутної колодки з шовковою муаровою стрічкою. Нагородження може здійснюватися посмертно, повторне вручення медалі не передбачено. Указ набирає чинності з моменту його офіційного опублікування.

<https://surl.li/hlepag>

- До Дня РФ у Харцизьку відкрили новий пропагандистський мурал «Родина и молодость без границ».

На стінописі зображено пустельгу, яку окупаційна влада називає символом волі, незалежності та могутності. На тлі донецького степу птах тримає стрічку у кольорах російського триколора. Мурал розмістили на будівлі Харцизького молодіжного центру.

https://t.me/dan_dnr/67432

- У Донецьку провели масштабний пам'ятний захід, присвячений 50-річчю з дня народження Олександра Захарченка — першого очільника т.зв. «ДНР».

Подію провели за участі «Молодой гвардии Единой России» та т.зв. “міністерства культури ДНР” у будівлі музично-драматичного театру. Під час заходу було розгорнуто виставкові елементи з архівними фото та інсталяціями, зокрема композицію зі свічок у вигляді слова «БАТЯ», а також реконструкцію сцени так званої інавгурації 2014 року.

Окрему частину програми склали концертні виступи артистів місцевого театру, присвячені пам'яті Захарченка. У заході брали участь його батьки, офіційні представники, запрошені гості та жителі міста.

«Пошта Донбасу» випустила філателістичний набір, приурочений цій події. До комплекту, який надійде у продаж у червні, входять віньєтка, конверт і листівка. Тираж обмежений.

<https://surl.li/bxoput> <https://surl.li/pdufcr>

- У РФ заявили про завершення підготовки єдиних державних підручників з російської мови та літератури для 10–11 класів і закладів середньої професійної освіти.

Наразі їх передали до Міністерства просвіти РФ для проходження експертизи.

За словами радниці президента РФ, паралельно триває розробка аналогічних підручників для учнів 1–9 класів. Вона також повідомила, що нові видання планують повністю узгодити зі змістом Єдиного державного іспиту з російської мови.

Раніше в Міністерстві просвіти РФ заявляли, що єдині підручники з російської мови та літератури для старших класів мають запровадити з 1 вересня 2027 року. Також російська влада планує до 2028 року перевести школи на єдині державні підручники з основних предметів.

Впровадження єдиних підручників є частиною політики уніфікації освітнього простору РФ, яка поширюється і на ТОТ України. Через стандартизовані навчальні матеріали російська влада посилює контроль над змістом освіти та поширенням власних історичних і культурних наративів.

https://t.me/government_rus/30603 <https://surl.li/gnrzsb>

<https://t.me/GTRKLNRLugansk24/114343>

- Три роки тому на окупованій частині Донецької області відкрили філію російського державного фонду «Защитники Отечества», який займається підтримкою учасників війни проти України та членів їхніх сімей.

За даними окупаційної адміністрації, за цей час до фонду надійшло близько 146 тисяч звернень, із яких опрацьовано близько 90%. За сприяння соціальних координаторів понад 19 тисяч осіб оформили посвідчення ветерана бойових дій, а більш ніж 2,5 тисячі людей отримали медичну допомогу та пройшли реабілітацію.

Окупаційна влада використовує діяльність фонду як елемент підтримки та соціальної адаптації військовослужбовців, які брали участь у бойових діях, а також для формування позитивного ставлення до служби в російських збройних силах на ТОТ.

<https://t.me/PushilinDenis/9862>

- Російські силовики продовжують використовувати дитячі заходи на ТОТ для формування позитивного образу окупаційних структур.

У т.зв. «ДНР» співробітники Росгвардії провели серію заходів до Дня захисту дітей.

За повідомленням окупаційного управління Росгвардії, військові та співробітники позавідомчої охорони організували святкову програму для вихованців дитячого будинку в Луганську. Вони привезли дітям солодкі подарунки та набори шкільного приладдя для майбутнього навчального року й творчості. Військовослужбовці та співробітники відомства розповіли дітям про історію Росгвардії, яка цього року відзначає 10-річчя, про героїзм своїх товаришів по службі та про завдання, які вони виконують. Дітям влаштували концерт, конкурси, а також роздали солодощі та іграшки.

Крім цього, спецзагони «Восток-Донецк» і «Ратник-Донбасс» взяли участь у фестивалі дитинства та юності в так званому «Будинку молоді 30/09». Там Росгвардія організувала зону зі спеціальними вправами, де учасники могли випробувати фізичну витривалість.

Представники відомства також виступили суддями на змаганнях із боксу, які проводили місцеві дружинники.

<https://www.donetsk.kp.ru/online/news/6999139> <https://t.me/RosgvardOfficial/14059>
<https://t.me/RosgvardOfficial/14063>

- Виставку нагород, запроваджених т.зв. “Донецькою народною республікою” (далі - “ДНР”), відкрили під час проведення Петербурзького міжнародного економічного форуму.

Експозицію розмістили у Воєнно-історичному музеї артилерії, інженерних військ і військ зв'язку.

Виставка присвячена історії формування нагородної системи т.зв “ДНР”. Серед експонатів представлені ордени та медалі, частину з яких, як стверджується, виготовляли вручну.

Окреме місце в експозиції займають ювілейні відзнаки та медалі, присвячені захопленню українських населених пунктів, зокрема Дебальцевого, Маріуполя, Бахмута, Мар'їнки, Авдіївки, Вугледара та інших міст.

<https://t.me/PushilinDenis/9894>

- У Бердянську до Дня РФ провели пропагандистську акцію «Российский триколор», організовану представниками руху «Юг молодой».

У межах заходу активісти вийшли до центральної частини міста, де вітали жителів і гостей зі святом.

<https://t.me/YugMolodojbrd/5526>

- 22 червня, в річницю нападу фашистської Німеччини на Радянський союз, в навчальних закладах на ТОТ України пройшли пропагандистські заходи.

Діти в дитячому садочку Маріуполя, одягнені у військову форму, відповідали перед камерою на заучені пропагандистські наративи, дякуючи російським “захисникам” за “визволення” в 2022 році.

На Херсонщині у селі Семихатка окупанти провели для школярів тематичний "час пам'яті".

https://t.me/yellowribbon_ua/13670 <https://t.me/andriyshTime/61163>

НАСИЛЬНИЦЬКА РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН В ОКУПАЦІЇ

- Російська окупаційна влада на Херсонщині посилює тиск на місцеве населення, поєднуючи жорстке адміністративне втягування дорослих у свій соціально-банківський простір із системною пропагандистською роботою серед дітей.

Головна мета загарбників - максимально зачистити українське поле та створити ілюзію повної інтеграції регіону до РФ. Для цього в громадах лівобережжя розгорнуто масштабну мережу примусу до отримання російських паспортів, де доступ до базових людських потреб став інструментом шантажу.

Адміністративний терор найгостріше відчувається у Генічеську, Скадовську та Новій Каховці, де людей фактично позбавляють альтернатив для виживання. Окупанти блокують будь-які фінансові операції без наявності російського паспорта та рахунків у підконтрольних Кремлю банках, як-от "Промсвязьбанк". У селищах Новотроїцьке та Каланчак отримання соціальних виплат, пенсій та навіть базової медичної допомоги чи ліків прямо пов'язали із реєстрацією в окупаційних базах даних та відмовою від українського громадянства.

<https://surl.li/wuobgp>

- Влітку 2026 року понад 5,6 тисяч дітей із ТОТ України планують відправити на відпочинок до Ростовської області РФ.

Йдеться про дітей із т.зв. «ДНР» і «ЛНР», а також окупованих частин Запорізької та Херсонської областей. Загалом російська влада заявляє про намір прийняти в регіоні близько 9 тисяч дітей із 14 регіонів.

Також повідомили, що в обласному бюджеті на літню оздоровчу кампанію у 2026 році передбачено понад 1,37 млрд рублів. Кошти планують спрямувати на закупівлю путівок, компенсації батькам та організаціям, а також харчування у таборах денного перебування. До роботи з дітьми збираються залучити близько 16 тисяч працівників - вихователів, вожатих та педагогів-психологів.

Водночас російські ЗМІ зазначають, що кількість путівок для пільгових категорій дітей у Ростовській області у 2026 році скоротилася більш ніж на 41% порівняно з попереднім роком через зниження попиту серед батьків.

<https://tass.ru/obschestvo/27543249>

■ Російський уряд надав низці пам'яток на ТОТ статус об'єктів культурної спадщини федерального значення РФ.

Фактично через присвоєння нового статусу окупаційна влада інтегрує культурну спадщину окупованих територій у російську правову систему та закріплює власний контроль над історичними об'єктами регіону.

Йдеться про об'єкти в окупованих районах Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської областей.

Відповідне розпорядження оприлюднили на російському порталі правової інформації.

До переліку об'єктів у так званій «ЛНР» увійшли, зокрема:

- меморіальний комплекс «Молода гвардія» та пам'ятник «Непокорені» у Краснодоні;
- меморіальний комплекс «Слава» у Ровеньках;
- меморіальний комплекс «Борцям Революції» в Луганську;
- пам'ятники Леніну та Ворошилову в Луганську;
- будинок, де народився письменник і лексикограф Володимир Даль, та пам'ятник йому;
- садиба, де діяла перша піонерська організація «Юний Спартак»;
- пам'ятник шахтарю Олексію Стаханову у Стаханові (нині - Кадіївка);
- пам'ятник винахіднику вугільного комбайна Олексію Бахмутському у Первомайську;
- будівля колишньої штейгерської школи початку XX століття у Лисичанську.

Також до списку внесли історичні комплекси та будівлі:

- садибу Казимира Мсциховського у Селезнівці;
- історичний комплекс в Олександрівську, заснований у XVIII столітті;
- будинок керуючого та службові споруди на Красній площі у Луганську;
- комплекс будівель Деркульського кінного заводу, зокрема «Японський» манеж, контору та центральні стайні у Новодеркулі.

Окремо статус федеральної спадщини отримали пам'ятники радянським і російським військовим діячам, зокрема бюсти льотчиків-героїв Радянського Союзу, пам'ятник «Комбат», пам'ятник маршалу СРСР Андрію Єрьоменку та могила льотчиці Катерини Буданової.

Російському Мінкульту доручили внести ці об'єкти до єдиного державного реєстру об'єктів культурної спадщини РФ.

<https://surl.li/uokckk>

■ У Донецьку 35-ти підліткам, які досягли 14-річного віку, урочисто вручили паспорти РФ. Захід приурочили до Дня РФ.

Разом із паспортами учасники отримали подарункові набори, до яких увійшли, зокрема, «патріотичні» обкладинки для документів. Під час церемонії з вітальним словом перед дітьми виступив т.зв. «перший заступник міністра молодіжної політики ДНР». У межах заходу організували виставку дитячих малюнків, присвячених РФ, після чого відбулася спільна фотосесія.

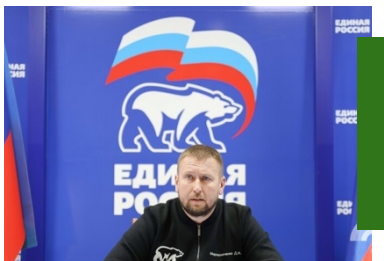
<https://surl.li/iwgssm>

- Вибори до Державної думи РФ мають стати для окупованої Луганщини «фінальним кроком інтеграції» до російського політичного простору.

Про це заявив секретар луганського осередку партії «Единая Россия» та голова т.зв. «Народного совета ЛНР» Денис Мірошніченко.

За його словами, попри складну «оперативну обстановку», луганське відділення партії успішно провело попереднє голосування для відбору кандидатів.

“Перед нами стоять зрозумілі завдання. Пройти гідно нашу думську виборчу кампанію. Це будуть крайні вибори в рамках нашої інтеграції в російський політичний сегмент. Усі інші вибори ми вже пройшли, залишилися тільки вибори до Держдуми”, — заявив Мірошніченко.

Під час V-ї конференції луганського осередку «Единой России» також визначили сімох делегатів, які представлятимуть окупований регіон на XXIII з'їзді партії. Саме цей з'їзд має затвердити кандидатів від партії на вибори до Держдуми РФ.

Попередньо з'їзд «Единой России» має відбутися 28 червня у Москві.

Раніше в партії заявляли, що в процедурі попереднього голосування на окупованій території Луганської області взяли участь майже 26 тисяч людей. За підсумками цього голосування мають сформувати список кандидатів, які братимуть участь у виборах.

Вибори до Державної думи РФ дев'ятого скликання заплановані на 20 вересня 2026 року. Вперше в них мають брати участь жителі тимчасово окупованих територій України, які РФ називає «новими регіонами».

За російською виборчою схемою 225 депутатів обиратимуться за партійними списками, ще 225 — в одномандатних округах. ТОТ Луганщині РФ планує надати два таких округи, Донецькій області — три, Запорізькій та Херсонській — по одному.

<https://surl.li/isfbvov> <https://surl.li/ydmjbg>

- Громадянам України, які оформлюють громадянство РФ, дозволили не надавати довідку про наявність або відсутність судимості до 1 січня 2028 року.

Відповідний указ підписав президент РФ.

Зміни стосуються громадян України та осіб без громадянства, які проживали в Україні й прибули до РФ, зокрема через треті країни. Для них тимчасово скасували вимогу подавати документи про судимість під час розгляду заяв на отримання російського громадянства.

Раніше в Державній думі РФ ухвалили у першому читанні законопроект, який передбачає відмову в отриманні російського громадянства або права на проживання в РФ іноземцям із непогашеною чи не знятою судимістю незалежно від тяжкості злочину.

<https://surl.li/ipjgaq>

- Для доступу до комунальної послуги окупаційна влада змушує мешканців ТОТ легалізовувати нерухомість за російськими правилами та переводити дані про майно до окупаційних реєстрів.

Для участі у програмі так званої соціальної газифікації в окупованій Луганській області власники будинків у садівничих некомерційних товариствах (далі - СНТ) мають виконати одну з головних умов — оформити права на нерухомість та внести відомості про неї до Єдиного державного реєстру нерухомості РФ (далі - ЄДРН). Для подання заявки необхідні:

- зареєстроване право власності на земельну ділянку;
- зареєстроване право власності на житловий будинок;
- наявність даних про нерухомість у ЄДРН;
- протокол загальних зборів членів СНТ із рішенням про проведення «догазифікації».

Подати заявку може як власник домоволодіння, так і голова СНТ.

Якщо земельна ділянка або будинок не поставлені на кадастровий облік або права на них не зареєстровані, скористатися програмою буде неможливо. Власникам радять заздалегідь перевірити дані про своє майно та за потреби пройти процедуру оформлення.

<https://surl.li/apmmab>

- РФ продовжує формувати нову систему управління на ТОТ України.

Для цього російська влада дедалі активніше готує кадри з числа учасників т.зв. «СВО», яких у майбутньому планують призначати на керівні посади в окупаційних адміністраціях.

Якщо раніше підготовка майбутніх чиновників для ТОТ проходила переважно на території РФ, то тепер російські куратори та викладачі самі прибувають на окуповані території для проведення навчання на місці.

Черговий модуль програми «Запорізькі герої» проводять безпосередньо на ТОТ Запорізької області. Навчання проходять діючі військовослужбовці та ветерани т.зв «СВО», яких готують до роботи в окупаційних адміністраціях, муніципалітетах та інших державних структурах.

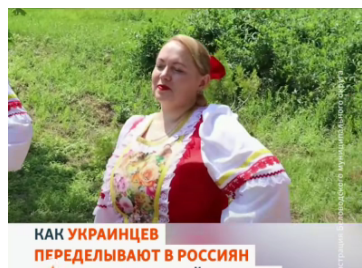
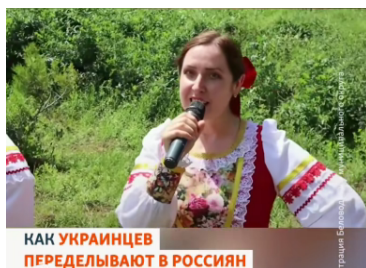
До підготовки залучені представники Вищої школи державного управління Російської академії народного господарства і державної служби при президентові РФ, яка є одним із основних навчальних майданчиків для підготовки управлінських кадрів у системі державної влади РФ.

https://t.me/sprotyv_official/8665

- У Біловодську на тимчасово окупованій Луганщині — одному з найбільш українськомовних населених пунктів області — Росія системно стирає українську культурну ідентичність.

За даними перепису 2001 року, 86% мешканців Біловодська назвали себе українцями, тоді як росіянами — лише 12%. Проте за чотири роки окупації всі місцеві фольклорні колективи, які виконували українську народну творчість, були інтегровані в російський культурний простір: їм змінили репертуар, сценічні костюми та позиціонування.

<https://www.facebook.com/reel/2436813736798989>

МІЛІТАРИЗАЦІЯ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

- Російське товариство «Знание» та державний фонд «Защитники Отечества» запустили нову “патріотичну” ініціативу, в межах якої ветерани та учасники т.зв. «СВО» проводитимуть зустрічі зі школярами та студентами.

За задумом організаторів, військові розповідатимуть молоді про свій бойовий шлях, «героїзм», військове братерство, вірність державі та участь у війні проти України. Також під час заходів обговорюватимуть можливості професійної реалізації у військовій та цивільній сферах після повернення з фронту.

Окрему увагу в межах проекту приділяють формуванню позитивного образу російських військових. Зокрема, під час вебінару для студентів Луганщини представник фонду «Защитники Отечества» проводив паралелі між учасниками Другої світової війни та військовослужбовцями РФ, які беруть участь у війні проти України.

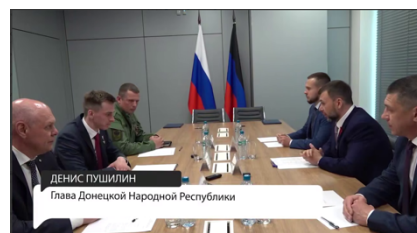
Ініціатива реалізується в рамках російського національного проекту «Молодежь и дети» та спрямована на залучення ветеранів війни до системи патріотичного виховання молоді. За даними організаторів, акція «Служу Отечеству» проводиться з 2024 року, за цей час у різних регіонах РФ та на окупованих територіях відбулося близько 1,3 тисячі таких зустрічей.

<https://surl.li/leswhe>

- У так званій “ДНР” з “героем России” Владиславом Головіним (начальником головного штабу «Юнармії») була підписана угода про співпрацю з російським рухом «Юнармія».

Наразі, за словами т.зв. “глави ДНР” Дениса Пушиліна, осередки руху відкриті у 17 муніципалітетах, а кількість учасників перевищує 5,5 тисяч дітей.

В рамках угоди планують розширювати роботу з підлітками, зокрема через фізичну підготовку, виховання відчуття справедливості та «громадянської відповідальності».

<https://t.me/PushilinDenis/6466>

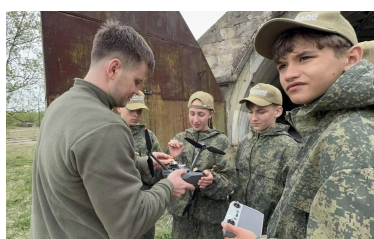
■ Сотні дітей з ТОТ України продовжують вивозити до РФ для участі у заходах з початкової військової підготовки.

За інформацією активістів руху «Жовта Стрічка», дітей із Донецька та Макіївки відправили на Сахалін, де вони беруть участь у військово-патріотичному зльоті. Під виглядом освітньої програми та «командної роботи» підлітків залучають до заходів, спрямованих на мілітаризацію та формування лояльності до російських збройних сил.

Крім того, у Волгоградській області завершилася зміна табору «Время юных героев», через яку пройшли понад 900 дітей з ТОТ Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Протягом двох тижнів підлітки віком від 14 до 17 років проходили початкову військову підготовку, навчалися керуванню безпілотниками та тактичній медицині. Програма також включала зустрічі з учасниками війни проти України. Участь у таких заходах подається як престижна можливість і привілей.

https://t.me/yellowribbon_ua/13590 https://t.me/yellowribbon_ua/13607
https://t.me/sprotiv_ua/8613

- В Бердянську місцевих підприємців змушують безкоштовно розміщувати так звану "соціальну рекламу" про службу в армії РФ.

Відповідні матеріали вимагають встановлювати на рекламних конструкціях, фасадах будівель та інших доступних для огляду місцях.

Формально це подається як "патріотична кампанія", однак фактично бізнес примушують брати участь у військовій пропаганді та агітації за контрактну службу в російській армії. Відмова від виконання таких вимог може призвести до перевірок, проблем із дозвільними документами та іншого тиску з боку окупаційної адміністрації.

https://t.me/yellowribbon_ua/13582

- На пункті пропуску "Успенка", що на Донеччині, чоловікам почали вручати повістки.

Активісти руху "Жовта Стрічка" зазначають, що наразі повістки видають нібито для звірки даних та проходження медичної комісії. Після цього чоловікам оформлюють військові квитки російського зразка.

https://t.me/yellowribbon_ua/13579

- У Донецьку окупаційна влада продовжує розширювати мережу молодіжних організацій із військово-патріотичним спрямуванням.

Однією з таких структур є молодіжний козацький загін «Карачун», який позиціонує себе як одна з провідних козацьких організацій у т.зв. «ДНР».

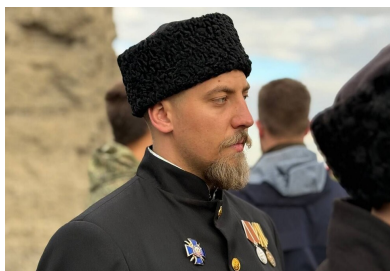
За словами його отамана, за два роки існування об'єднання декларує швидке зростання впливу та прагне закріпити за собою роль ключової структури з популяризації козацької тематики серед молоді. При цьому наголошується, що основною метою є «відродження козацької культури» та «патріотичне виховання» молоді Донбасу.

Для впровадження цих наративів у Донецьку відбувся триденний семінар зі створення центрів військово-патріотичного виховання, у якому взяли участь понад 40 наставників і студентів козацьких військово-спортивних клубів із 12 регіонів, зокрема тимчасово окупованих територій Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Під час семінару учасники проходили підготовку з тактичної медицини, вогневу підготовку та вивчали методики проведення військово-спортивних ігор. До проведення занять залучили добровольців та військових священиків — учасників т.зв. «СВО».

За підсумками навчання представники закладів вищої освіти захистили власні дорожні карти, а учасники отримали дипломи про проходження спеціальної підготовки. Організатори заявили, що нові центри мають системно готувати козацьку молодь до військової служби на базі університетів і молодіжних об'єднань.

<https://surl.li/nemkwh> <https://surl.li/qymfmj>

- З 1 вересня у школах РФ, а відповідно, і на ТОТ, значно збільшать обсяг початкової військової підготовки (далі - ПВП) у рамках предмета «Основи безпеки та захисту Батьківщини» (далі - ОБЗБ), повідомив глава Міністерства освіти РФ Сергій Кравцов.

За його словами, на це буде виділятися 50% навчального часу замість нинішніх 20%.

Радянські уроки ПВП у школах відновили після вторгнення в Україну. Старшокласникам викладають основи стрийової та вогневої підготовки, тактику загальновійськового бою, правила надання першої допомоги під час війни, способи захисту під час різних атак, поводження з вогнепальною зброєю та ручними гранатами.

У квітні влада почала обговорювати виділення ПВП в окремий предмет. За задумом, школярі повинні будуть вивчати цю дисципліну 64 академічні години на рік. Це майже вдвічі більше, ніж відводиться зараз на ОБЗБ (34 години). Пілотний проєкт стартує у вересні 2026 року для учнів 9–11 класів та коледжів у десяти регіонах РФ та анексованому Криму. У разі успіху програму планують поширити на всю країну.

Фактично йдеться про повернення допризовної підготовки в оновленому форматі — з акцентом на навички виживання та керування безпілотниками.

Крім того, до курсу буде включено «історичну та патріотичну складову» для вирішення завдань ідеологічного характеру.

Раніше із закликом зробити ПВП тотальною виступали депутати Держдуми, які заявляли про необхідність готувати російських дітей до війни з НАТО одразу після початкової школи, посилаючись на прогнози західних політиків щодо можливої ескалації до 2030 року.

Активна мілітаризація шкіл розпочалася після вторгнення в Україну. Влада не тільки перейменувала «ОБЖ» і повернула ПВП, а й регулярно проводить ігри «Зарниця 2.0», у рамках яких дітей навчають втікати з полону, штурмувати позиції, боротися з ворожими хакерами, орієнтуватися на місцевості в умовах військових дій, а також керувати бойовими дронами й відпрацьовувати прийоми пропагандистської роботи.

За даними руху «Движение первых», у 2025 році учасниками «Зарниці 2.0» стали 3,1 млн осіб — майже втричі більше, ніж у 2024-му (805 тисяч). До проєкту залучено 35 тисяч шкіл. Крім того, за останні п'ять років російська влада витратила понад 50 млрд рублів на створення та роботу військово-патріотичних центрів, куди школярів відправляють на обов'язкові військові збори.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

- В окупованому Криму поглиблюється криза з постачанням пального через удари українських безпілотників по ділянках траси «сухопутного коридору», задіяні у військовій та цивільній логістиці РФ.

Зокрема, під вогонь потрапляють російська військова техніка, вантажівки та бензовози. Боротися з дефіцитом пального намагаються різними методами.

Місцева російська влада пропонує для цього QR-коди, які дозволяють раз на тиждень заправити 20 літрів пального на певних АЗС. Але ці QR-коди генеруються лише в російському месенджері «МАХ», віднедавна недоступному для користувачів айфонів. Встигнути отримати їх вдається далеко не всім охочим, а навіть якщо й вдалося це зробити, скористатися ним виходить не завжди, оскільки він швидко анулюється.

Для туристів, які застрягли в Криму через паливну кризу, запустили телефонну «гарячу лінію» Міністерства курортів і туризму російського уряду Криму. Чиновники обіцяють заправити їх на певних АЗС.

В містах Криму через дефіцит пального не вистачає транспорту на маршрутах. Люди змушені ходити на роботу пішки або їздити на велосипедах. Зріс попит на оренду електромобілів. На тлі паливної кризи в Криму з'явився «тіньовий ринок», на якому бензин пропонують за триразовою ціною.

Т.зв. «губернатор Севастополя» Михайло Развожаєв закликав містян зберігати спокій та не піддаватися паніці, адже «ажіотаж, черги та «перегони» за паливом лише погіршують ситуацію, створюючи зайву напругу та навантаження на логістику».

<https://surl.li/qbjogb> <https://surl.li/deajps> <https://t.me/razvozhaev/21256>

- Від початку червня в Криму спостерігається продуктивний ажіотаж – на тлі українських ударів по логістиці РФ кримчани намагаються створити запаси на випадок, якщо постачання з РФ буде заблоковано.

Російська влада Криму називає цей ажіотаж безпідставним. Вона стверджує, що Кримський півострів повністю забезпечений соціально значущими товарами, а частина продовольства виробляється в регіоні.

У Міністерстві промисловості й торгівлі російського уряду Криму організували заправку автомобілів логістичних і дистриб'юторських компаній, ритейлу, торговельних мереж, стверджує т.зв. "глава Криму" Сергій Аксьонов. У пріоритеті, за його словами, забезпечення постачання будівельних, продовольчих товарів, а також лікарських препаратів.

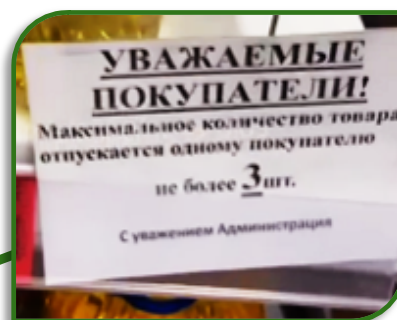
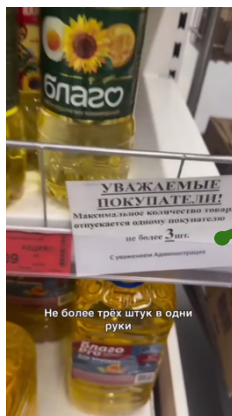
<https://surl.li/deajps>

- У Севастополі почали фіксувати запровадження обмежень на продаж окремих продуктів харчування.

За повідомленнями місцевих жителів, у мережі «Добрострой» встановлено ліміт: не більше трьох пляшок рослинної олії та трьох пачок макаронних виробів в одні руки. Подібні обмеження можуть застосовуватися і в інших торговельних мережах.

Ці заходи відбуваються на тлі вже наявних проблем із постачанням у Криму. Окупаційна адміністрація пояснює це логістичними труднощами.

<https://t.me/andriyshTime/59708>

► **Проблеми із забезпеченням Севастополя набувають комплексного характеру.**

Після удару ЗСУ по електропідстанції місто майже на добу залишилося без електроенергії, а вже наступного дня окупаційна влада запровадила графіки аварійних відключень.

Відсутність електроенергії одночасно з дефіцитом пального суттєво вплинула на роботу міської інфраструктури. Після відключення світла жителі повідомляли про перебої з мобільним зв'язком, стаціонарним та мобільним інтернетом, а в окремих районах — і з водопостачанням.

Частина супермаркетів продовжила роботу лише завдяки генераторам. При цьому розрахуватися можна було виключно готівкою. У магазинах, де генератори не забезпечували повноцінного освітлення, покупці користувалися ліхтариками на телефонах. Значна частина невеликих магазинів залишалася зачищеною або працювала без касових апаратів.

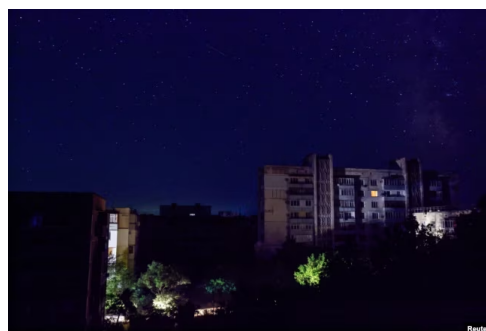
На тлі невизначеності жителі почали скуповувати питну воду та продукти тривалого зберігання, формуючи запаси. Одночасно виникли труднощі з роботою громадського транспорту: через відсутність електроенергії на маршрути не вийшли тролейбуси, а частину автобусів перекинули на найбільш завантажені напрямки. Це призвело до великих черг на зупинках.

Через перебої з електропостачанням частина підприємств і офісів тимчасово припинила роботу. Окупаційна влада також рекомендувала батькам, за можливості, не приводити дітей до дитячих садків.

Проблеми торкнулися і сфери охорони здоров'я. Через перебої зі зв'язком тимчасово не працював контакт-центр медичних установ, а записатися на прийом до лікаря було вкрай складно навіть через резервні телефонні номери.

Критичною ситуація стала й для установ, діяльність яких залежить від безперервного електропостачання. Зокрема, директор Севастопольського морського акваріума повідомив, що через відсутність бензину для генераторів під загрозою опинилася колекція з близько 4500 морських тварин. За його словами, для підтримки роботи компресорів необхідно близько 100 літрів бензину на добу, однак придбати паливе не вдалося навіть на найбільших мережах автозаправних станцій.

<https://surl.li/pzjfyf>

► **В Мелітополі на тлі дефіциту пального фіксується формування тіньових схем його продажу, до яких, за повідомленнями місцевих активістів, можуть бути залучені представники підрозділу «Ахмат».**

Зазначається, що в умовах нестачі пального воно реалізується населенню за завищеними цінами, що перетворює базовий ресурс на інструмент отримання прибутку в умовах гуманітарного дефіциту. За словами активістів, у схемі можуть брати участь різні рівні окупаційних структур, які фактично не перешкоджають такій практиці.

Вартість пального, за наведеними даними, може сягати близько 500 рублів за літр, що додатково загострює ситуацію для місцевих жителів, які не мають альтернативних джерел постачання.

https://t.me/otpor_move/1834

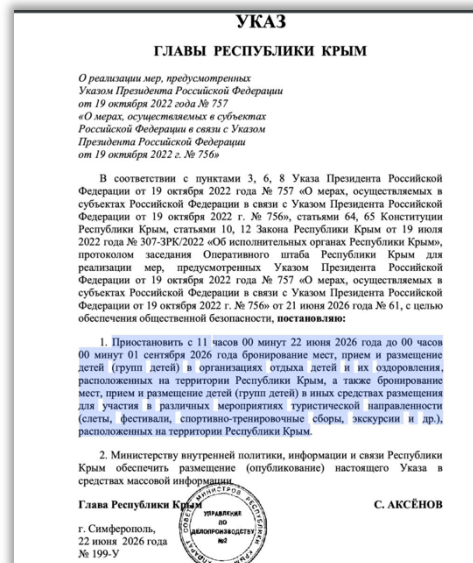
- Окупаційна адміністрація Криму призупинила бронювання, прийом і розміщення дітей та організованих дитячих груп у закладах відпочинку й оздоровлення на півострові.

Обмеження діятимуть до 1 вересня 2026 року та поширюються як на дитячі табори, так і на інші місця розміщення, де планували проводити туристичні, освітні чи спортивні заходи за участі дітей.

Місцевою владою організовано плановий вивіз дітей із «Артека» до місць постійного проживання. На всьому маршруті супровід координують представники спецслужб. Інформація батькам передається в індивідуальному порядку, їм пропонують альтернативні варіанти відпочинку та оздоровлення дітей в інших регіонах РФ.

У повідомленні окупаційної влади зазначається, що запроваджені заходи пов'язані з необхідністю забезпечення «громадської безпеки». Водночас сам факт введення таких масштабних обмежень свідчить про погіршення безпекової ситуації на тимчасово окупованому півострові на тлі триваючої російської агресії.

<https://surl.li/lodyk> <https://t.me/minprosrf/18681> <https://t.me/andriyshTime/61111>
<https://t.me/andriyshTime/61128> <https://surl.li/tqvixim>

- Паливний дефіцит, транспортні труднощі та погіршення безпекової ситуації внаслідок російської агресії змушують туристів масово скасовувати бронювання, а бізнес в окупованому Криму — рахувати збитки.

Туристи дедалі частіше вважають поїздки до Криму небезпечними та відмовляються від відпочинку навіть попри раніше придбані квитки й заброньоване житло.

Представники туроператора «ТурЕтно» повідомляють, що в червні анулюється близько 80% заброньованих турів, а на липень-серпень рівень скасування сягає 50%. За словами керівництва компанії, до травня попит відповідав плановим показникам, однак ситуація різко змінилася через погіршення безпекової обстановки.

Серйозні втрати фіксують і власники готелів. Представник готелю «Рассветы-Закаты» у Бахчисарайському районі заявив, що за десять днів паливної кризи кількість відмов від бронювань перевищила показники за весь минулий рік. Наразі завантаженість закладу становить лише близько 30%, хоча в літній сезон очікувався рівень 65–70%.

Подібна ситуація спостерігається і в приватному секторі. Власники гостьових будинків поблизу Алушти повідомляють, що у червні було скасовано до 90% заїздів. За їхніми словами, із десяти туристів приїжджає лише один.

Проблеми виникають і з поверненням коштів клієнтам. Через те, що багато підприємців уже витратили отримані передоплати на ремонти або поточні витрати, повернути гроші всім туристам вони не можуть.

<https://surl.li/obgstt>

- Мешканці ТОТ Донецької області в соцмережах демонструють якість води, що тече з кранів в їхніх будинках.

https://t.me/yellowribbon_ua/13633

- На тлі перебоїв з постачанням пального в Сімферополі зафіксовано транспортний колапс на залізничному вокзалі.

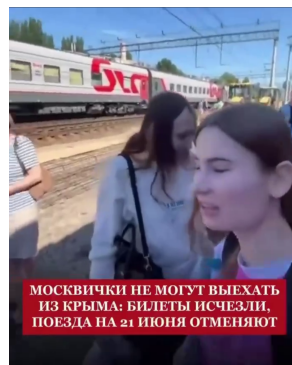
Пасажири повідомляють про багатогодинні затримки автобусів та скупчення великої кількості людей. Потяги до Сімферополя наразі не ходять, пасажирів доправляють до Керчі автобусами, яких явно не вистачає.

За словами очевидців, туристи, які мають виїхати до Керчі, змушені чекати на транспорт щонайменше три години. На вокзалі, за оцінками пасажирів, на посадку очікують близько тисячі осіб.

Водночас автобуси, що прибувають із Керчі до Сімферополя, приїжджають уже заповненими пасажирами. Після висадки людей транспорт залишає вокзал без нових пасажирів, що ще більше загострює ситуацію. Пасажири також скаржаться на відсутність інформації від адміністрації вокзалу. За їхніми словами, працівники не можуть пояснити причини затримок та не повідомляють, коли буде відновлено нормальне транспортне сполучення.

Всі потяги «Таврія» тимчасово завершують і розпочинають свої маршрути на станції Керч Південна. Обмеження стосуються також рейсів, які відповідно до оновленого графіка мали курсувати до Сімферополя та Севастополя.

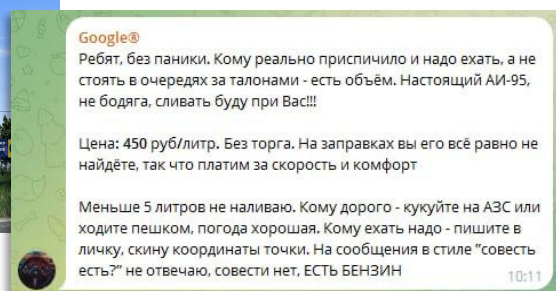
<https://surl.li/dcksdb> <https://t.me/truexanewsua/139712>

- Удари ЗСУ по російській енергетичній інфраструктурі створили дефіцит бензину, що призвело до збільшення цін на нього та до довгих черг на заправках по всій ТОТ України та РФ.

Сфера таксі почала зазнавати труднощів, оскільки кількість автомобілів на лінії помітно скорочується через дефіцит пального на АЗС. Так, приблизно 30% таксистів перестали регулярно виходити на лінію. Все це позначилося на зростанні вартості проїзду та часу очікування таксі.

<https://surl.li/yrlcgu> <https://t.me/andriyshTime/61449>
<https://t.me/andriyshTime/60825>

Окупанти продовжують згортати освітню мережу на ТОТ України.

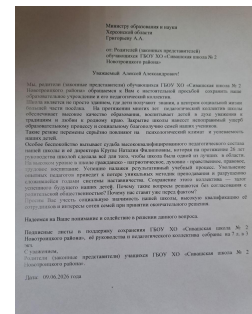
Під "реорганізацію" потрапляють школи тимчасово окупованої Донеччини. Активісти руху "Жовта Стрічка" повідомили, що окупаційна влада підтвердила закриття школи №11 у Світлодарську та школи №10 у Миронівському, пояснюючи це нестачею фінансування та низькою наповненістю. Раніше мешканці також повідомляли про закриття школи №35 у селищі Кочегарка під Горлівкою.

Жодна з цих шкіл офіційно не визнана аварійною чи непридатною для навчання. Попри публічні заяви про розвиток освіти, на практиці окупаційна адміністрація економить саме на периферійних населених пунктах, де складніше створити красиву картинку для російських пропагандистських сюжетів. Для місцевих жителів це означає поступове згортання інфраструктури та втрату перспектив для їхніх громад.

У Херсонській області також фіксуються подібні процеси. Жителі села Олександрівка звернулися до т.зв. "губернатора Херсонської області" Володимира Сальдо через наміри закрити місцеву школу. За словами людей, рішення ухвалили без обговорення з батьками, вчителями та громадою, а про можливу ліквідацію навчального закладу вони дізналися вже постфактум.

Особливо показово це виглядає на тлі нещодавніх заяв псевдогубернатора про те, що в Херсонській області нібито не скорочуватимуть школи та дитячі садки без урахування думки батьків. На практиці ж мешканці Олександрівки стверджують, що жодних громадських слухань чи консультацій не проводилося.

https://t.me/yellowribbon_ua/13623 https://t.me/yellowribbon_ua/13643
https://t.me/yellowribbon_ua/13625

У Мелітополі окупаційна влада заявила про посилення контролю за нерухомістю та перевірку українських документів на житло, землю й інше майно на так звану «справжність» і відповідність російським реєстрам.

За повідомленнями т.зв. "губернатора Запорізької області" Євгена Балицького, було створено спеціальну комісію, яка займатиметься такими перевітками. До процесу планують залучити ФСБ, прокуратуру, податкові та інші російські структури.

Фактично йдеться про комплексну перевірку права власності, під яку підпадають не лише самі документи, а й історія їхнього оформлення. На цьому тлі власники нерухомості на ТОТ ризикують зіткнутися з переглядом навіть законно оформлених за українським законодавством прав на майно.

<https://t.me/riamelitopolua/89184>

В Криму та в Севастополі окупаційна влада запровадила режим надзвичайної ситуації.

За словами т.зв. «глави Криму» Сергія Аксьонова, рішення ухвалене для оперативного реагування на проблеми із забезпеченням життєдіяльності населення.

Режим надзвичайної ситуації передбачає можливість обмеження пересування населення, призупинення роботи підприємств, а також проведення примусової евакуації. За повідомленнями окупаційної влади, він діятиме до стабілізації ситуації.

<https://surl.li/xiztqe>

- Президент РФ заявив, що до 2030 року окуповані частини Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей мають досягти загальноросійських показників за основними соціально-економічними критеріями.

За його словами, для цього передбачено близько 300 заходів, зокрема розвиток соціальної, житлової, транспортної та комунальної інфраструктури, а також реалізацію проєктів зі створення нових робочих місць.

Очільник РФ також заявив, що на окупованих територіях нібито відновили або збудували понад 25 тисяч об'єктів, серед яких школи, лікарні, спортивні майданчики та об'єкти енергетичної й комунальної інфраструктури.

Крім того, за його словами, введено в експлуатацію близько одного мільйона квадратних метрів житла та запущено майже 260 промислових підприємств.

Заяви пролунали під час наради, присвяченої реалізації програми соціально-економічного розвитку окупованих територій, яка розрахована до 2030 року та передбачає їхню подальшу інтеграцію до російського економічного й гуманітарного простору.

<https://surl.li/rqmlgt>

- Окупаційна влада намагається компенсувати проблеми з постачанням пального через страхові механізми та додаткові бюрократичні процедури.

Т.зв. «міністерство транспорту ЛНР» разом із представниками російського Центробанку та постачальниками паливно-мастильних матеріалів (далі - ПММ) обговорило механізм страхування транспорту й вантажів від так званих «воєнних ризиків».

Причиною цього стали проблеми з паливною інфраструктурою. За словами т.зв. "голови відомства" Альберта Апшева, через «почастішання атак українських БПЛА» на АЗС і бензовози окупаційна влада змушена шукати нові механізми захисту перевезень.

За його словами, для так званих «нових регіонів РФ» діє спеціальна програма страхування, яка має покривати збитки від пошкодження майна внаслідок «воєнних диверсій і терористичних актів». На зустрічі з постачальниками ПММ були обговорені проблеми, які виникають під час реалізації цієї програми.

<https://surl.li/nvdoem>

ОПІР УКРАЇНЦІВ РОСІЙСЬКІЙ ОКУПАЦІЇ

«Не бійтеся,
збирайтеся із
силами ...»

- Тетяні (ім'я змінено з міркувань безпеки) було 14 років, коли її населений пункт на Луганщині опинився в російській окупації після початку повномасштабного вторгнення. Вона одразу вирішила, що після закінчення школи виїде на підконтрольну Україні територію, щоб продовжити навчання.

Доступ до українських ресурсів блокували. У населеному пункті почалися перебої з електропостачанням і зв'язком, українські оператори фактично перестали працювати, натомість жителів змушували переходити на російські SIM-картки. Навчання спершу намагалися проводити онлайн за українською програмою, але через відсутність стабільного інтернету це стало майже неможливим. Згодом школу перевели на російську програму, завезли підручники, а вчителів змушували проходити «перенавчання». У закладі також проводили пропагандистські заняття та залучали дітей до мілітарних заходів.

Під час окупації в селищі відбувалися обшуки й перевірки родин, яких підозрювали у проукраїнській позиції. Родину Тетяни також неодноразово перевіряли, супроводжуючи це тиском і погрозами.

Коли дівчині було 17 років, її родина пережила обшуки з озброєними військовими, а дідуся затримали на вісім днів після доносу.

У 11 класі Тетяна вирішила остаточно виїжджати. Вона звернулася до Save Ukraine, і за кілька днів було організовано маршрут евакуації. Шлях тривав понад тиждень.

Після виїзду дівчина перебувала в Центрі надії та відновлення, де отримала документи, психологічну допомогу та змогла вступити до українського університету.

Нині Тетяна живе в Києві, навчається та поступово відновлює життя після досвіду окупації.

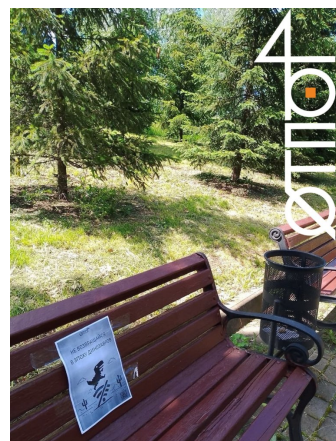

«Не бійтеся, збирайтеся із силами. Якщо ви хочете виїжджати, а не сидіти в окупації, то звертайтеся на гарячі лінії, дзвоніть, вам обов'язково допоможуть, проконсультують, доведуть до місця призначення і не кинуть на пів шляху», -
радить дівчина всім, хто залишається в окупації.

<https://v-variant.com.ua/article/istoriia-divchini-z-tot>

- Активісти руху «ОТПОР» розповсюдили в Донецьку листівки із закликом проти цензури, блокувань та інформаційної ізоляції.

https://t.me/otpor_move/1835

- Активісти руху "Жовта Стрічка" вірять і щодня працюють над тим, щоб над Кримом знову замайорів український прапор.

https://t.me/yellowribbon_ua/13621 https://t.me/yellowribbon_ua/13575 https://t.me/yellowribbon_ua/13639
https://t.me/yellowribbon_ua/13669 https://t.me/yellowribbon_ua/13679

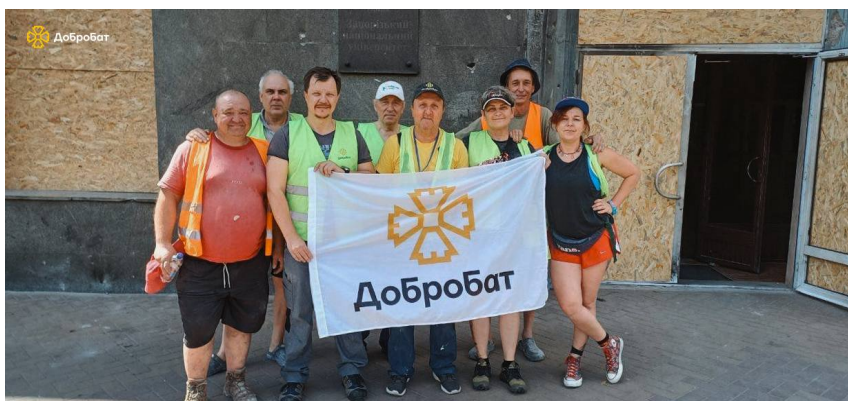
- Патріоти на тимчасово окупованих територіях відзначили День Конституції України акцією підтримки.

https://t.me/yellowribbon_ua/13697

- Волонтери “Добробату” ліквідували наслідки чергової російської атаки в будівлі Запорізького національного університету.

https://t.me/dobrobat_in_ua/18089

НОВЕ ЖИТТЯ В ЕВАКУАЦІЇ

- Перед повномасштабним вторгненням Вікторія Шаповалова жила в Маріуполі, працювала у фармацевтичній сфері й будувала звичне життя.

Медицині Вікторія присвятила понад 17 років. Вона навчалася в Донецькому медичному університеті, а до початку великої війни працювала в японській фармацевтичній компанії. Родині вдалося виїхати з Маріуполя 16 березня 2022 року. Спочатку вони зупинилися в Запоріжжі, а згодом переїхали до Ізмаїла.

Ідея створити реабілітаційний центр народилася не лише завдяки професійному досвіду, а й особистій історії.

Колись після лікування онкологічного захворювання саме водні процедури допомогли Вікторії відновлюватися та полегшувати наслідки лікування.

«Я добре знаю, як вода впливає на організм. Після лікування саме вона допомагала мені відновлюватися — гарячі ванни знімали спазми й значно покращували самопочуття», — розповідає вона.

Остаточно на створення власного центру її надихнула подруга, яка відкрила дитячий басейн у Києві. Вікторія вирішила реалізувати схожий проєкт в Ізмаїлі, але зробити його не просто місцем для навчання плаванню, а простором для реабілітації дітей. Нині в Ізмаїлі триває будівництво майбутнього центру «Капітан», відкриття якого заплановано на серпень.

У центрі планують працювати з дітьми від семи місяців до десяти років. Тут проводитимуть як звичайні заняття з плавання, так і програми для дітей, які потребують фізичної реабілітації чи мають особливості розвитку. За словами засновниці, заняття у воді позитивно впливають на розвиток мовлення, координацію рухів, м'язовий тонус та загальний фізичний стан дитини.

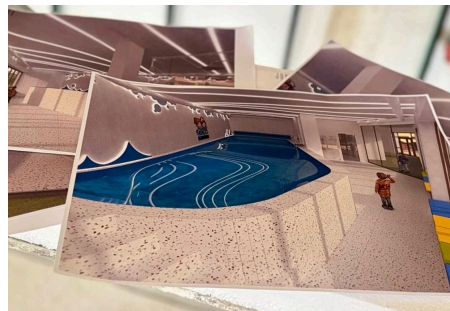
Особливу увагу приділять умовам занять. Температуру води підтримуватимуть на рівні близько 30 градусів, щоб уникнути переохолодження та спазмів, особливо у дітей із порушеннями м'язового тонусу.

До роботи центру Вікторія планує залучити команду фахівців із медичною освітою. Окрім занять у басейні, у центрі проводитимуть консультації для батьків, тематичні зустрічі зі спеціалістами та створять комфортний простір очікування.

Відвідувати «Капітан» зможуть як діти, які просто навчаються плавати, так і ті, хто потребує реабілітації. Для родин внутрішньо переміщених осіб, дітей загиблих військовослужбовців і багатодітних сімей засновниця планує запровадити пільгові умови відвідування.

Для Вікторії цей проект став значно більшим, ніж власний бізнес. Після втрати дому в Маріуполі він перетворився на можливість створити місце, яке допомагатиме іншим дітям розвиватися, відновлювати здоров'я та отримувати підтримку незалежно від життєвих обставин.

<https://surl.li/mbjard>

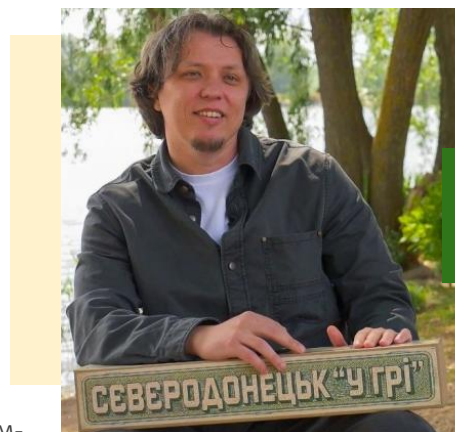
► Коли 24 лютого 2022 року почалося повномасштабне російське вторгнення, Дмитро Прудов разом із родиною та друзями виїхав із Сіверськодоцецька.

Вони були переконані, що це ненадовго, але повернутися додому так і не змогли. Місто, в якому минули роки життя, залишилося лише у спогадах. Зізнається, що й досі уникає старих фотографій рідного міста.

«Я не дивлюся фото. Бо варто лише зануритися — і потім довго ходиш у цьому стані, горюєш. Намагаюся зайвий раз не згадувати. Але як не згадувати, якщо воно сниться і завжди залишається з тобою», — говорить Дмитро.

До великої війни він працював дизайнером-архітектором, проектував громадські простори, заклади та комерційні об'єкти у Сіверськодоцецьку. Багато місць, які сьогодні живуть лише в пам'яті містян, свого часу були частиною його професійного життя.

Після втрати дому Дмитро знайшов несподіваний спосіб зберегти пам'ять про місто. Разом із другом дитинства Павлом вони створили настільну гру про Сіверськодоцецьк — місто, якого вже немає в тому вигляді, яким його пам'ятають тисячі переселенців.

Ідея виникла ще задовго до повномасштабної війни. Приблизно чотири роки тому друзі грали в настільні ігри, присвячені Харкову та Києву, і тоді вперше задумалися: а чому б не створити щось подібне про Сіверськодонецьк?

Спочатку це була лише розмова. Потім — кілька нотаток і начерків. Робота постійно відкладалася через повсякденні справи, роботу та втому. Але думка про гру не зникала.

«Потім раптово повертаються спогади — і ти знову сідаєш і продовжуєш роботу», — згадує Дмитро.

Після втрати рідного міста проект набув зовсім іншого значення. Те, що раніше було творчою ідеєю, перетворилося на спосіб зберегти пам'ять про місця, людей та атмосферу довоєнного Сіверськодонецька.

Перші версії гри створювали буквально вручну. Картки друкували невеликими партіями, вирізали ножицями, клеїли, збирали друзів на тестові партії та записували всі зауваження. Про існування проекту знало лише вузьке коло людей.

«Були жорсткі умови: ти граєш з нами в цю гру, але все, що відбувається на ній, залишається в цій кімнаті», — усміхається Дмитро.

Окремою частиною задуму стала упаковка. Автори вирішили зробити її у вигляді легендарного сіверськодонецького дипломата — валізи, яка колись вироблялася на місцевому підприємстві й була відома далеко за межами міста.

Всередині розмістили не просто гру, а своєрідну карту пам'яті Сіверськодонецька. На ігровому полі зібрані знайомі містянам вулиці, заклади, легенди та кумедні історії, які роками передавалися між друзями та знайомими.

Гравці будують власний бізнес, взаємодіють між собою, приймають рішення та потрапляють у різні ситуації, характерні саме для життя Сіверськодонецька. На картках можна зустріти добре знайомі місця, а події базуються на реальних міських історіях.

За словами Дмитра, кожен сектор гри має власний характер. Одні місця приносять успіх, інші можуть створити проблеми. Є навіть спеціальні клітинки, які зрозуміють лише ті, хто жив у місті до 2022 року.

Для автора ця гра стала значно більшим, ніж просто настільна розвага. Це можливість ще раз пройти знайомими вулицями, зайти до улюбленого пабу, зустріти старих друзів і повернутися в той Сіверськодонецьк, який залишився в пам'яті його мешканців.

Сьогодні місто можна побачити на фотографіях, у спогадах або снах тих, хто був змушений його покинути. А завдяки грі Дмитра Прудова його можна ще й відвідати за ігровим столом — хоча б на кілька годин повернувшись у часи, коли Сіверськодонецьк був домом.

<https://sd.ua/news/38168>

